

ATEŞ YALIMI ÜSTÜNDE
BİR TOPLANTI

İSMAİL KILLIOĞLU

HECE YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Yalnız Bırakılmış Adam /	9
Şavk /	13
Karanlığın Bir Yerinde Uyanırken Düş Kurma /	21
Ateş Yalımını Üstünde Bir Toplantı /	27
Düğün /	35
Ay Doğarken /	51
Kesit /	65
Fetret /	103
Yolculuk /	117

*Rahmetli Annem ve Babam'ın Aziz Ruhlarına
Saygı ve Sevgilerimle*

YALNIZ BIRAKILMIŞ ADAM

Ev sahibesinin on iki yaşlarında var yok oğlan çocuğu, dik ve oldukça dar, bir yanı komşu damın saçağında başlayan, tırabzan yerine çakılmış tahtalar ile çevrili, yer yer çürümeye durmuş tahta merdivenin beton zeminine atlarken “Osmanlı Kabadayısı!” diye bağırды. Görünce insanı, hem garip hem de içe işleyen sorulu bir ürpertiye boğan yeni elbisesi yalnızca sevince (belki de ayrıcalık duygusuna) boğuyordu onu. Ayağında firenk ipinden siyah, dökmeli bir şalvar; sırtında yarı kollu, göğüsleri sırma işlemeli, yakasız, kaba, el örmesi bir aba; bunun altında temiz, kırışksız, ipekten bir pembe yelek vardı. Yine ipekten olan eflatun renkli bir poşuyu boynuna dolamış, uçlarını iki omuzundan aşağıya salıvermişken, koyu mavi birini de beline dolamış. Başında da çıplak, hafiften yana kaydırılmış bir keçe külah: İşte bunlar veriyor olmalıydı ona bu sevinci, ya da ayrıcalık duygusunu.

Hızla aynı merdivenden kaydım, kapıdan süzülüp geçtim, ama caddeye çıkınca o kapıyı, o merdiveni nasıl indiğimi ve geçtiğimi anımsayamadığımı anlıyorum. Caddenin kalabalığı alabora olmuş bir deniz dalgası gibi yüzüme, ille de zihnime seğırtiyor: Arkası kesilmez bir davar sürüsünün ayaklarının ve boynuzlarının birbirine çarpmasından çıkan gürültü kuşatıyor içimi ve beynimi. Ancak içlerinden süzülüp geçerken seslerini uzaklardan ve derinlerden gelen hırıltılar gibi duyabiliyorum. Koyuluğu üstüne çekmiş varlıklarını içimde taşıdığım evler, bu olup bitene ilgilenmeden durabiliyorlar. Arada bir sesler, kalın taş duvarları aşıp caddeye taşıyor. Sesler duvarları

zorluyor, duvarlar geriniyor kesik kesik. Bir çocuğun ağlayışını kalın, tok, öfkeli bir ses susturuyor birden. Anlıyorum: Baba. Yaylana yaylana gelip geçen araba ışıklarında, damlasının dökülüşlerini açığa vuran yağmur her haliyle sıkıntımı arttırıyor. Yağmur damlaları önce parlıyor Arnavut taşlarının manda derisi yüzeyinde, sonra kayboluşunu göremiyorum. Ama kara taşları kırbaç gibi dövüşünü belleğime iyice kazıyorum. Bu yağmur kutsal bir cezadır sanki de hükmünü önce toprağa uygulamaya başlıyor, ama toprağı, bu parke taşları koruyor. Ve yağmurun şiddeti, doludizgin öfkesi buradan geliyor sanki. İnsanlar, mağara önünde durup şaşkına uğramış zavallı varlıklar gibi biçimlerini ve anlamlarını yitirmiş, bunları aramaktan da bütünüyle yoksun edilmiş bir durumda görünüyor. İşte bu gölge varlık durumuna düşmüş veya düşürülmüş insanları içimden görüyorum.

Dalgalılığımın ağırlığı altında Kanlıdere Köprüsü'nü yandan geçiyorum, taş basamaklar ile Bit Pazarı'na iniyorum. Çamur ve yağmur sellemesinin verdiği bezginlik duygusunu; öbek öbek Çetelerin oluşturduğu yığınlar, gidip gelen, birbirini ezercesine yürüyen, durunca başkalarının yürümesini engelleyen kalabalığın verdiği güçsüzlük ve öfke duygusu çoğaltıyor mu, yoksa insanı yıkıcı başka bir duyguyu mu üretiyor? bilmiyorum. Göge bakıyorum, gök kayıp. Boşluk. "Boşluk değil." Kalabalıktan sıyrılmak için adımlarımı sıklaştırıyorum, ama yürümemi dengeleyemiyorum. "Boşluk büyüyor." Önümü kesen insansı gölge varlıklar değil de öbek öbek Çete yığınlarından yöreye yayılan davul ve hey hey gürültüleri oluyor. "Boşluk değil." Koşuyorum gibiyim, gerçekten koşuyormuşum gibiyim, koşmuş gibi! "Boşluk değil." Hiçbir şeye aldırılmamaya karar veriyorum, yani beni engellemeye uğraşanların bütün uğraşlarını boşa çıkarmaya karar veriyorum/verdim. "Boşluk ölüyor." Belediye alanına çıkarken/ belediye alanı bomboş/ "boşluk değil." Belediyenin balkonunda asılı kapkara/ kararttıkça karartmış kapkara bir resmin gölgesi zift gibi üstüme doğru ağarken, kaçmaya uğraşırken "Boşluk değil..."

Boğazkesen Caddesi'ne doğru koşuyorum, içim yapış yapış, ağlamak için ellerimi sıkıyorum, ellerim küçülüyor. Dirseğimden kopuyor, taş gibi bir acı büyüyor içimde, taş gibi, taş! Omuzlarım dökülüyor, ağladığımı duyar gibi ürperiyorum “Boşluk değil”. Sesimin ta uzaklardan gelircesine bana uzandığını ve sarstığını, “Boşluk kaçıyor”, anlarken caddede yapayalnız kalakaldığımı sezinliyorum. Oysa kalabalık daha bir çoğalmış, yoğunlaşmış olarak akıyor. Buna karşı, büyüyen yalnızlığımı, cephe ilerisine sürülen bir akıncı kolu gibi sürüyorum. Yutuyor yalnızlığım kalabalığı, ama onları içimde duyamıyorum. İçimde “bana bir insan gerek” sessizliği çınlıyor, bu çınlayış “kanla boğulmuş sevgiden” ile kesiliyor. Yeniden eve yöneliyorum.

ŞAVK

“Güneş neden batar sanki!” dedi, yorganının küt hışırtısını odanın içine dağıttı. Yatağın içindeydik. O, yatağının içinde doğruldu ve ayağa kalktı ikinci deprenişi duyulurken. Gözlerimi açmadan, uykuyu kollayarak, onu dinledim. Odanın içinde gezinişlerini, ayağının kilimde çıkarttığı sürtünme seslerinden duyuyordum. Soluyuşları arkası arkasına birbirine ulanıyor ve bunların duvarların çeperine çarpışını da duyuyordum. Hırıltılıydı soluğu, göğsünde, belki de zor çıkıyor olmalıydı. “Solumasaydı!..” Uzunca bir göğüs geçirdi ve konuşmaya hazırlanmakta olduğunu anladım ve bekledim. Bu arada duvarları iyice duyudum.

Seyit elindeki keserle habire duvarın toprak sıvasını yontuyordu.

“Babam seni döver, dedim, akşam olsun da!”

“Sen söylemezsen dövmez” dedi.

“Neden dövmesin” dedi İbrahim.

İbrahim bizden daha küçüktü, ikimizin de kolayca dövdüğümüzden anlayıvermiştim bir gün bunu.

“Duvarı...!” dedim.

“Duvara n’olur ki, dedi, keser ondan daha küçük değil mi?”

- Güneş batınca daha çok ateş yakmamız gerekiyor, dedi, soyması gıcırdadı oturmuştu, göğüs geçirdi yeniden: Odun da bitti bitecek.

Ses vermedim.

- Beni duyabiliyor musun? dedi.

- Evet, dedim, duy-mu-yo-rum!

- Duymak istemiyorsun da ondan, dedi. Odunun bittiğini anlamaktan korkuyorsun, aybaşına da bir hayli var. Zaten atacaklar yakında işten beni. Bunu duymanı isterim.

- Anlıyorum, dedim, söylediklerini, ama duymak istemiyorum. Benim duyurmak istediğimi sen bana, senin duyurmak istediğini de ben sana söylersem her şey çözümlenmiş olur mu?

Seyit yatağımdaydı, yüzükoyun, boylu boyunca uzanmış hıçkırıyordu. Oysa babam usulcacık vurmıştu ancak. Bana olan kızgınlığını bildiğimden, nasıl yatıştıracağımı düşünüp dururken yanına varıp uzanmak geçti aklımdan. Öyle de yaptım. Kolları arasına almış olduğu başını çok az kaldırıp bana doğru çevirdi.

“Senin yüzünden, dedi, yoksa babam bilemezdi ki, senin yüzünden.”

Soluğunu bana yöneltti ve sıcaklığını göğsümde yakaladım.

“Şikâyet etmeyeceksin değil mi? dedi. Söz ver bana n'olur istemiyorum.”

“Şikâyet etmedim ki” diyebildim.

“Hep şikâyet ediyorsun beni, yalnız beni, dedi. Bunun için mi yaratıldın sanki?”

- Allah'ı seversen beni dinle, dedi.

Seyit kolumdan tuttu ve yeniden hıçkırdı: “Müzevirsin sen.” Annem, “bağırmayın öyle” diye bağırdı bize. Bir an sesimizi kestik. “Suçlusun işte” dedi Seyit dişlerini sıkı sıkı ve annem bu sırada hâlâ konuştuğumuzu görünce babamla birlikte oturdukları yerden kalkıp başucumuza geldi.

Ses vermedim, kulaklarım ondaydı ve odadaydı, ama hiçbir şeyi göremiyordum, açık değildi gözlerim çünkü.

Seyit parmaklarımı hızla yakaladı, annem “Yatın artık” diye azarladı ve yanımdan, ayaklarının çıkardığı tahta sürtünmesi sesleriyle uzaklaştı. Parmaklarımı kurtarmak için uğraşmama karşın hâlâ kurtaramamıştım Seyitten onları. O inatla çekiştiriyordu parmaklarımı, ne yapacağını düşünecektim ki, dudakları arasında olduklarını anladım, son bir kez daha kurtarmaya zorlandım. Ama parmaklarımı sıkıca kavramıştı, oynatamıyordum. Dişlerinin sertliğini etimde duymam ile birlikte, siyim siyim bir

acının parmaklarımdan ossaat içime doğru hızla aktığını duydum ve bağırdım. Annem de bağırdı. Yorganı fırlattım üstümden, bağırdım, ayağa kalktım ve parmaklarımı tutup bağırdım bütün gücümle bir daha.

Yorganımı aceleyle kavradı, sarstı, titreyen soluğunu daha bir yakınımda hissettim.

- Beni dinle, dedi, kalk be! Sıkıntıdan uyuyamıyorum. Hele güneş batınca arttıkça artıyor bunalımım.

Yorganımın üstümden sıyrıldığını anladım, gözlerimi açtım ve yatağın içinde yarı belden kırılarak oturdum.

- Uyumam gerekli, dedim -esnedim. Kovamam da-. Esnemeyi bitirdim. Karanlıkta oda, içinde yoğunlaşan gölgeler de. Onun sesinin ve soluğunun geldiği yeri belirlediğimde karanlığa bulanmış profilini seçebildim. Yorganı iyice üstümden almak amacıyla yeniden çekti, ben de vermemek için direkttim. Yorgan bende kalınca, kamburunu çıkarıp karşıımızdaki duvara kadar vardı ve yumruklarıyla duvarı dövmeye başladı.

- Kurtulmalıyız bu durumdan, dedi. Hiç olmazsa düzenli bir -bir çeşit özgür olabileceğimiz, sıkıntı duymadan yaşayabileceğimiz bir hayat kurabilme olanağımız, seçimimiz olmalı.- Zayıfça bir ışık akımı sağ yanını belden yukarı, kulağına kadar aydınlattı. Ve ışık donuk ve saydam bir örtü gibi dalgalanmadan yanıyordu üstünde. - Bunun için uykularım kaçıyor, boşluktaymışım gibi, düşeceğim anın korkusunu atamıyorum içimden.

- Uyu, dedim.

Yeter be aptal, diye bağırdı. Küçüklüğünde nasılsan yine öylesin. Bu kadar sakın olamazsın ki, bu ortamda bu hayatta içinde, bu ... bu. Pöh.!!!

Annem, “uyu artık Seyit, dedi. Kardeşine dirliksizlik etmeden yat yattığın yerde.” Seyit yatağın ortasındaydı, iki yanından da bana yatacak yer bırakmamıştı. “Yer vermiyor” diye bağırdım. “Yine şikâyet ediyorsun beni” dedi Annem, “babanız geliyor yatın iyisi mi!” dedi. “Ben zaten yatmaktayım” dedi Seyit. “Ben yatmıyorum” dedim. “Yat” dedi annem, sonra Seyit de “yat” dedi.

- Yattın mı? dedi. Işıktan çıktı, yanıma yaklaştı. Uyuyamıyorum, diye ekledi. Güneş batınca hiçbir şeyden güven duyamıyorum, boşlukta gibiyim. Yakacak odunun bitmesi benim için çözümsüz bir sorun olabiliyor, her ay başında işimden atılacağımı beklemek, sınıfta kalacağım olasılığı... basit şeyler görünmüyor bana. Bir yanlışlık seziyorum hayatımızdan, bütün hayatımızdan, toplum hayatımızdan, onun için güvenli olamıyorum.

Yorganın üstüne, yanıma oturdu:

-Ama sen yine de uyu! dedi.

Annem yorganımızı üstümüze örterken “uyuyun danalar” dedi. Seyit, “sen de uyu” dedi bana.

Odanın içinde yeniden dolaşmaya başladı, gözlerim ve göz kapaklarım büzülüyordu ve zorlamama karşın açamıyordum, ama zihnim cam gibi açıktı: uykum kaçmıştı artık.

- Karanlık, uykumu kaçırın hep o, diyordu kilime sürtünen ayak sesleri arasında. Uyuyabilmeyi denemek için ışığı yakacağım.

- Işıқта asla uyuyamam diye bağırardım ve yattığım yerden yekindim.

Babam, “yat artık” dedi. “Işık uykumu getirmiyor” dedi Seyit. “Yat” diye üsteledi babam. Seyit ses çıkarmaksızın yatağının içinde kavrandı şöyle bir, “Uyuyamıyorum ki bu ışıktan” diye acı acı bağırды. “Her gün böyle yataydın oğlum” dedi annem.

- Işığı yakacağım, dedi ve duvarın yüzeyinde elinin hışırtısını duydum. Kulağımdaki uğultu, ses izleri birden kesiliverdi ve gözlerimdeki ağırlık iyice gevşedi. Yorganı başıma çektim.

Uyuyuncaya kadar konuşalım n'olur, dedi. İçe işleyici, iç burkucuydu sesi ve gerçekten bir acılık duyar gibi oldum bundan.

“Işık uykumu getirmiyor”, dedi Seyit kaçınıcı kez söylediği bilinmeksizin. Babam “ışksız uyunmaz oğlum” dedi. Annem yeniden yanıma geldi, yorganı üstüne örttü, benim de başım örtüldü. Seyit, “boğuluyorum” diye yorganı üstünden fırlattı, yorganın bütün ağırlığını duydum üstümden.

Gelip yorganı yeniden üstümden çekti ve gözlerim ışığın şavkından kırıştı, kolumu siper etmek için beceriksiz bir dav-

ranışta bulundum. O güldü, öfkeliydi, öfkesinden keskin ve çok az güldü ve:

- Konuşalım, diye bağırdı.

Gözlerimin önünde şekilsiz karanlık parçacıkları uçuşuyordu, biraz uzakları bulanıktı, gözlerimin erir gibi git git ufaldığını sanıyordum şavktan. Ayaklarım yorganın dışına taşıyordu büyüye büyüye, kapıdan öteye geçiyordu ve ben hızla üşümeye duruyordum. Işık yanıyordu ve ben daha çok üşüyordum.

Seyit “boğuluyorum.” dedi. Ayaklarım yorganın dışındaydı, “Üşüyorum.” diye inledim. “Yeter” diye bağırdı babam, “Yatıyorlar” dedi annem ve arkasından o da bağırdı: “Bağırmanın öyle! Beynimi didikliyorsunuz gibi, gözlerim seğiriyor bela gelecek gibi...”

Yüzü yorgundu, gözleri iplik iplik kızarmıştı, dudakları büzülüyordu bir kuru deri gibi, kıpırdıyordu cansız cansız, donuk ve ölü:

- Konuşalım, dedi yalvarırcasına.

- Üşüyorum, dedim.

Babam usanmış bir edayla “dırlamadan yatın artık, dedi. Allahtan korkun da...” Seyit, “boğuluyorum, diye sızlandı, ışıktan uyuyamıyorum da!”, “Sabah olacak nerdeyse” dedi annem. “Neye yarar, dedi babam, uykusuz sabaha çıkılmaz ki!”

Somyasına kadar gitti, oturacaktı, ama vazgeçti, yine gezinmeye başladı.

- Sabahın olmamasından korkuyorum, dedi gezindiği yerden. Sabahı diri diri karşılamaktan duyduğum coşkuyu anlatamam hiç. Güneşi doğarken görmek olağanüstü bir şeydir bence.

Annem, “güneş yaktı kalkın” dedi. Seyit kıpırdamadı, ama ben ilk çağrısına uyararak kalktım, ossaat gözlerimi güneşin taze ışıkları aldı ve gözlerimin yaşardığını duydum. Kolumdan tutup ayaza doğru beni sürüklerken “Yüzünü yıka” dedi annem. “Çok geç kaldım” dedi babam, “Çorba pişmedi mi? Seyit kalkmadı mı?” Çardağı sarsa sarsa yürüdü, içeri girdi, annem de onun peşinden girdi. Yüzümü yıkadıktan sonra ben de girdim.

- Güneş doğdu, dedi, bugün de.

- Şavkı vurmuyor pencereye, dedim.

- Pencere oldukça engin de ondan, dedi. Alışamadın değil mi hâlâ bu kente? Ben gün geçtikçe soğuyorum. Fakülteye uğramayı unutma.

- Uğrarım, yalnız... uykum geliyor. Ders dinlerken söylenenler ya sinirlerimi bozuyor ya da müthiş bir uykumu getiriyor. Ama giderim yine de dedim.

Dışarı çıktı, su şırıltısından yüzünü yıkadığını anladım, kalktım, ben de dışarı çıktım; o içeri girince.

- Erken varmalıyım, diyordu ben dışarı çıkarken, hep geç kalıyorum nedense.

Babam, “geç kalıyorum haa!” diye ikinci kez haykırdı. Annem telaş içinde dışarı çıktı, Seyit’i uyandırmaya uğraştı bir süre. Atımızın söğüt ağacı altında bağlı olduğunu görüyordum şimdi. Kuyruğunu iki yana sallayıp duruyordu düzgün düzgün. Sinekler de kavisler çizerekten kuyrukla birlikte uçuşuyorlardı. Güneş atın ayaklarına vuruyordu, arada bir sırtında da parladığı oluyordu. Annem “yayık oldu” diyordu babama, o da “ayran bolca olsun” diye mırıldanıyordu. Seyit sallana sallana yürüdü, ayaza vardı, yüzünü yıkadı ve hızla aşağıya indi. “Yemeğini ye de git” diye bağırıyordu annem. Babam, “Yolda yer, dedi, sen eline bir dürüm yapiver yeter.”

- Ben gidiyorum, dedi. Kapıyı açtı, gürültüyle kapadı çıkarırken. Birden ayak seslerini duvarın öte yüzünde duydum. Bir an sonra duyulmadı, uzaklaştığını anlayamadım. Duvarı dinledim. İçerde bir şeyler olabileceği gibi içimde bir kıpırdanma, bir büyüme... “saat?” Bakmadım, yorganı başıma çektim, bütün gücümle duvarı dinledim, duymadım. İçimdeki büyüme ellerime yayılıyordu, ellerimin büyür gibi olduğunu yaşadıkça bir şeyler duyabiliyordum, ama ses değildi bu. Gözlerim için için derinleşiyordu, ama görme işlevini yitirmiyorlardı. Nesnelere gömülüyordu, bunu içimden gelen bir coşkuyla algıliyordum. Şimdi uzaklaşıyordu benliğim, odanın duvarları yıkılıyordu. Her yanı, şu soğuk gün sabahında olmamıza karşın bir mayıs güneşi aydınlığı kaplıyordu. Soğuk dilim dilim kesilip atılan çeşitli yara-

layıcı nesnelere gibi uçuşuyordu üstüme doğru ve belleğimde bir Taif anısını ayaklandırıyordu. Taif halkının çıldırmışçasına O'na saldırışını, O'nun umursamaz adımlarla yürüyüşünü ve "bunlara acı" deyişini anımsıyordum. Anımsamam bile bir aydınlık doluruyordu içime.